



Complexnummer: 514892

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

St. Martinus

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

514893, 514894, 514895

Woonplaats

Beek

Gemeente

Montferland

Provincie

Gelderland

Hoofdadres van hoofdobject

Sint Jansgildestraat 54, 7037 AX Beek

Complexomschrijving

Inleiding

Het KERKCOMPLEX St. Martinus' bestaat uit een RK KERK met orgel, PASTORIE en een HEILIG HARTBEELD aan de oostzijde begrensd door een HEKWERK. Het complex is gesitueerd aan de oostrand van de bebouwde kom van Beek in de gemeente Bergh, aan de oostzijde begrensd door de St. Jansgildestraat aan de westzijde begrensd door de St. Martinusstraat.

Onder de bescherming vallen:

1. R.-k. kerk St. Martinus' (inclusief orgel)
2. Pastorie St. Martinus'
3. Heilig Hartbeeld De neogotische kerk met Nederrijnse toren is west-oost gericht met het koor gericht op het oosten.

De pastorie is middels een tussenlid verbonden met de sacristie van de kerk, aan de zuidzijde van het koor. Het vrijstaande Heilig Hartbeeld bevindt zich aan de oostzijde van het koor. Het beeld richt zich naar de St. Jansgildestraat. Een expressionistisch vormgegeven ijzeren hekwerk begrenst het complex aan de oostzijde langs de St. Jansgildestraat.



Het complex heeft een religieuze functie, waarbij de functie van de pastorie in 1980 is gewijzigd van woonhuis in administratieruimte van het kerkbestuur. Tevens bevindt zich hier een opbaarruimte.

Het complex heeft zijn huidige vorm gekregen vanwege de bijdragen van bekende architecten als H.J. WENNEKERS, W. TE RIELE (1867-1937) en H.C.M. VAN BEERS. De kerk heeft een Nederrijnse toren uit 1339 waarvan de bovenste geleding en de spits dateren uit 1885. In 1867/68 is de kerk uitgebreid/gewijzigd naar ontwerp van H.J. WENNEKERS. In 1913 vond een wijziging/uitbreiding plaats naar ontwerp van W. Te RIELE in neogotische stijl. Ten tijde van de verbouwing door Te Riele is de lambrisering van het koor volledig betegeld met daarin opgenomen tableau's met religieuze voorstellingen. In de kerk bevindt zich het van rijkswege beschermde kerkorgel vervaardigd door de GEBR. GRADUSSEN in 1898. In 1928 is de huidige pastorie gebouwd in een expressionistische bouwtrant naar ontwerp van H.C.M. VAN BEERS, ter vervanging van de oude Wheem' aan de westzijde van de kerk. Tenslotte is in 1933 het Heilig Hartbeeld geplaatst door de gebr. THISSEN EN ZN./FA. JOS aan de oostzijde van de kerk. Omstreeks dezelfde tijd is het terrein aan de St. Jansgildestraat begrensd middels een smeedijzeren hekwerk met bakstenen pijlers, expressionistisch vormgegeven. Het kerkhof met baarhuisje vallen buiten de bescherming.

Waardering

KERKCOMPLEX bestaande uit een RK KERK (1339/1797/1868/1913) deels naar ontwerp van H.J. Wennekens en W. te Riele (1867-1937), een PASTORIE (1928) naar ontwerp van H.C.M. van Beers, een HEILIG HARTBEELD (1933) vervaardigd door Thissen en Zn/Fa. Jos, aan de oostzijde begrensd door een HEKWERK.

- Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een historisch gegroeid kerkcomplex met waardevolle uitbreidingen en vernieuwingen van onder andere H.J. Wennekens, W. te Riele en H.C.M. van Beers en de gebr. Thissen en Zn/Fa Jos. Het complex wordt aan de oostzijde afgesloten door een ijzeren hekwerk met bakstenen pijlers in een expressionistische stijl.
- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging van het kerkcomplex op een historisch waardevolle locatie aan de ooststrand van de bebouwde kom van Beek. Op deze plek bevond zich in de veertiende eeuw een kleine houten kerk toegewijd aan Sint Petrus'. Deze houten kerk is in de loop der eeuwen vervangen door het huidige stenen kerkcomplex waaraan tevens ensemblewaarde toegekend kan worden.
- Van cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een historisch gegroeid kerkcomplex van belang voor de ontwikkeling van het geestelijk leven in Nederland. Van cultuurhistorische waarde is het interieur van de pastorie en de kerk met zeldzame tegeltableau's met religieuze voorstellingen in het koor en het van rijkswege beschermde kerkorgel uit 1898 van de gebr. Gradussen.



Monumentnummer*: 514893

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 april 2000
Kadaster deel/nr: 18566/45

Monumentnaam**

St. Martinus

Complexnummer

514892

Complexnaam

St. Martinus

Woonplaats*

Beek

Gemeente*

Montferland

Provincie*

Gelderland

Straat*

Sint Jansgildestraat

Nr*

54

Toev.*

Postcode*

7037 AX

Woonplaats*

Beek

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

's-Heerenberg

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2805

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

R.K. Kerk St. Martinus. De neogotische kerk van het type hallenkerk met dwarskappen ter plaatse van het transept, bestaat uit een vierkante toren, een driebeukig schip en een driezijdig koor, aan weerszijden geflankeerd door een zijkapel. Aan de zuidzijde van het koor bevindt zich de sacristie. De forse Nederrijnse toren (XVB), zonder steunberen, heeft drie geledingen en twee nissen in elk gevelvlak. De bovenste geleding en de ingesnoerde naaldspits dateren uit 1885. Mechanisch torenuurwerk, B. Eijsbouts, Asten, later voorzien van elektrische opwinding. Het driebeukig schip bestaat uit een brede middenbeuk en smalle zijbeuken. Iedere beuk wordt afgesloten door een steil schilddak gedekt met leien in maasdekking. De sacristie heeft één bouwlaag onder eveneens een steil schilddak met leien in maasdekking. In het interieur is de lambrisering van het koor volledig betegeld, met daarin opgenomen tableau's met religieuze voorstellingen. Eénklaviers orgel, in 1898 gemaakt door de Gebr. Gradussen.

Waardering

R.K. hallenkerk met Nederrijnse toren, van cultuurhistorische-, architectuurhistorische- en stedenbouwkundige waarde:

- vanwege de afleesbare bouwgeschiedenis: een oudere toren met een neogotische kerk die in fasen zijn huidige



vorm heeft gekregen

- vanwege de bijdragen van belangrijke architecten als H.J. Wennekers en W. te Riele - als kern van het complex
- vanwege een aantal interieuronderdelen
- vanwege de ligging op een historisch waardevolle locatie aan de oostrand van Beek.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk



Monumentnummer*: 514894

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 april 2000
Kadaster deel/nr: 18566/45

Monumentnaam**

St. Martinus

Complexnummer

514892

Complexnaam

St. Martinus

Woonplaats*

Beek

Gemeente*

Montferland

Provincie*

Gelderland

Straat*

Sint Jansgildestraat

Nr*

56

Toev.*

Postcode*

7037 AX

Woonplaats*

Beek

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

's-Heerenberg

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2805

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

De PASTORIE 'St Martinus' gebouwd in 1928 naar ontwerp van de architect H.C.M. VAN BEERS is onderdeel van het KERKCOMPLEX St. Martinus'. De pastorie is gelegen aan de zuidzijde van de r.-k. kerk, aan de westzijde van de St. Jansgildestraat. Het terrein van het complex wordt aan deze straatzijde afgesloten door een HEKWERK. De pastorie bestaat uit een hoofdvolume van twee bouwlagen met tegen de noordgevel een éénlaags tussenlid. In het tussenlid bevond zich de bergruimte van de pastorie met aan de achterzijde een gang van de sacristie naar de pastorie. De voormalige bergruimte is thans, 1999, in gebruik als opbaar ruimte. De gang bevindt zich nog in oorspronkelijke staat. De gevels zijn opgetrokken in een roodbruine baksteen in halfsteens verband met trasraam.

De pastorie met vierkante plattegrond bestaat uit twee bouwlagen en een zolder afgesloten door een flauw hellend tentdak gedekt met opnieuw verbeterde Hollandse pannen. In het voorschild bevindt zich een dakkapel onder een opgewipt lessenaarsdak. Bovenaan de gevels van het hoofdvolume bevindt zich een bakstenen fries. Het fries bestaat uit zes rijen baksteen gemetseld in Noors verband met in de tweede rij van boven en van onder een bloktand, op regelmatige afstand van elkaar. Het fries wordt aan de onderzijde afgesloten door een uitspringende aaneengesloten liggende koppenrij. De gevels eindigen in een royaal houten overstek met bakgoot op klossen. Op de hoeken, onder de bakgoot, bevinden zich vergaarbakken aan weerszijden geflankeerd door smeedijzeren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



krulankers. In de gevels bevinden zich voornamelijk regelmatig verdeelde houten enkelruits schuiframen met glas-in-lood bovenlicht afgesloten door een rollaag. De VOORGEVEL van de woning is te verdelen in drie ongelijke traveeën met de ingangspartij in de smalle rechtertravee. In de linker- en middentravee bevinden zich in de eerste en tweede bouwlaag twee schuiframen. Op de begane grond uiterst rechts bevindt zich de ingangspartij. Twee hardstenen platen met bakstenen stootbord vormen de treden die leiden naar de terugliggende houten paneel deur, voorafgegaan door vier bakstenen archivoltten met een getrapte dagkant. De in breedte variërende archivoltten met een platte terracotta aanzetsteen gaan over in de getrapte dagkant. Boven de entree bevindt zich een zandstenen beeld van de Heilige Martinus. In de LINKERZIJGEVEL bevinden zich op de begane grond twee regelmatig verdeelde schuifvensters met centraal op de eerste verdieping één schuifvenster. De ACHTERGEVEL bestaat uit drie ongelijke traveeën waarvan de rechtertravee identiek is aan de linkertravee in de voorgevel. Op de begane grond van de middentravee bevindt zich een dubbele deur met twee gekoppelde bovenlichten, aan weerszijden geflankeerd door een smal schuifvenster. Op de eerste verdieping bevinden zich twee schuifvensters. In de linkertravee bevinden zich op de begane grond twee glas-in-lood rondboogvensters afgesloten door een rollaag met een platte terracotta aanzetsteen. Op de eerste verdieping bevindt zich de trappartij achter drie langwerpige glas-in-loodramen met onder- en bovenlicht met rechts daarvan een klein tweeruits glas-in-loodraam. Centraal tegen de RECHTERZIJGEVEL bevindt zich het tussenlid. De nok van het tussenlid bevindt zich onder het bakstenen fries van het hoofdvolume. Op de begane grond bevinden zich links en rechts van het tussenlid twee glas-in-lood rondboogvensters afgesloten door een rollaag met een platte terracotta aanzetsteen. Op de eerste verdieping bevindt zich links in de gevel een enkelruits schuifvenster. Centraal boven de nok van het aangekapt schilddak van het tussenlid bevindt zich een liggend vierruits glas-in-loodraam met rechts drie smalle glas-in-loodramen met bovenlicht.

Het TUSSENID met rechthoekige plattegrond bestaat uit één bouwlaag afgesloten door een schilddak gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Centraal op de nok van het schilddak bevindt zich een later aangebrachte bakstenen, rechthoekige schoorsteenschacht. Centraal in de VOORGEVEL van het tussenlid bevindt zich een houten halfronde kraalschroten deur met houten kozijn, een rollaag met platte terracotta aanzetsteen en een hardstenen onderdorpel. Links van de entree bevinden zich twee schuifvensters. Rechts van de entree bevindt zich respectievelijk een enkelruit schuifvenster, een klein twee-ruits raam en twee naar buitenslaande draairamen. De LINKERZIJGEVEL grenst aan het hoofdvolume. De glas-in-lood rondboogvensters in de rechterzijgevel van het hoofdvolume herhalen zich in de ACHTERGEVEL van de voormalige bergruimte waarachter zich de processiegang bevindt. Centraal in deze achtergevel bevindt zich een paneel deur identiek aan die in de voorgevel. In de RECHTERZIJGEVEL bevinden zich links en rechts twee kraalschroten deuren identiek aan die aan de voorzijde met centraal een naar buitenslaand draairaam. Het INTERIEUR bevindt zich grotendeels in oorspronkelijke staat. De grootste ingreep heeft plaats gevonden in het tussenlid waar de bergruimte is herbestemd. Vermeldenswaardig is de afwerking van de openbare ruimten in schoon metselwerk opgetrokken in gele baksteen. Ter decoratie is in deze ruimten gebruik gemaakt van gele/rode en groene geglaazuurde baksteen, glas-in-loodramen en een kleurrijke tegelvloer kenmerkend voor het werk van de architect H.C.M. van Beers. De glas-in-lood rondboogvensters met terracotta aanzetsteen worden aan de binnenzijde aan de boven- en onderzijde afgesloten door een rode bakstenen rollaag. Het tochtportaal wordt gescheiden van de centrale hal door middel van een halfronde glas-in-lood deur met een glas-in-lood omlijsting afgesloten door een dubbele rollaag met rode terracotta aanzetsteen. Rondom de centrale hal op de begane grond en de eerste verdieping bevinden zich kamers met eenvoudige stucplafonds.

Het groen geschilderde smeedijzeren HEKWERK, vormgegeven in een expressionistische stijl, wordt tweemaal



onderbroken ten behoeve van de toegang tot de pastorie. Deze toegangen worden aan weerszijden begrensd door vierkante bakstenen pijlers met siermetselwerk.

Waardering

De PASTORIE 'St. Martinus', met HEKWERK, uit 1928 naar ontwerp van H.C.M. VAN BEERS, grenzend aan de r.-k. kerk te Beek in de gemeente Bergh.

- Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van het werk van de architect H.C.M. van Beers, met speciale aandacht voor de ingangspartij en het interieur. De architect heeft op expressieve wijze gebruik gemaakt van baksteen zowel in het in- als in het exterieur.
- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van het kerkcomplex St. Martinus' grenzend aan de zuidzijde van de r.-k. kerk.
- Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van een historisch gegroeid kerkcomplex met een waardevol interieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)



Monumentnummer*: 514895

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 april 2000
Kadaster deel/nr: 18566/45

Complexnummer

514892

Complexnaam

St. Martinus

Woonplaats*

Beek

Gemeente*

Montferland

Provincie*

Gelderland

Straat*

Sint Jansgildestraat

Nr*

54

Toev.*

Postcode*

7037 AX

Woonplaats*

Beek

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

's-Heerenberg

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2805

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving

Vrijstaand HEILIG HARTBEELD vervaardigd in 1933 door de GEBR. THISSEN EN ZN/FA JOS, maakt deel uit van het kerkcomplex St. Martinus'. Het natuurstenen beeld is geplaatst op een samengestelde, donkerrode bakstenen sokkel aan de oostzijde van de kerk, aan de westzijde van de St. Jansgildestraat te Beek, in de gemeente Bergh. Het terrein van het kerkcomplex wordt aan de St. Jansgildestraat begrensd door een expresionistisch vormgegeven ijzeren hekwerk, dat het Heilig Hartbeeld als het ware in een plantsoen plaatst.

De sokkel bestaat uit in- en uitspringende onderdelen met een geïntegreerde bloemenbak, steeds afgesloten door een rollaag. Het onderstel van de bakstenen sokkel is opgetrokken in halfsteens verband. De bovenzijde is opgetrokken in boven elkaar geplaatste strekse rollagen. Op de sokkel is in natuursteen een staande Christusfiguur geplaatst op een vierkante natuurstenen voet met daarop een halve bol. Aan de oostzijde van het voetstuk bevindt zich de tekst KOMT ALLEN TOT MIJ'. De staande Christusfiguur met baard, halflang haar en gespreide armen is gekleed in een tunica met pallium. Op de borst is in relief het Heilig Hart afgebeeld als een brandend, door een kruisje bekroond hart, als symbool van goddelijke liefde.

Waardering

HEILIG HARTBEELD vervaardigd in 1933 door de GEBR. THISSEN EN ZN/FA JOS.

- Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een vrijstaand natuurstenen Heilig Hartbeeld geplaatst

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



op een samengestelde bakstenen sokkel uitgevoerd in expressieve baksteenstijl. Gelijkenis in stijl vertonen de bakstenen pijlers, als onderdeel van het hekwerk.

- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van het kerkcomplex St. Martinus, dat aan de St. Jansgildestraat begrensd wordt door een ijzeren hekwerk met bakstenen pijlers.

- Van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de Heilig Hartdevotie gestimuleerd door de katholieke kerk in Nederland. De Heilig Hartdevotie uitte zich in het plaatsen van een Heilig Hartbeeld in een parochie bij het kerkgebouw in een speciaal daarvoor aangelegd plantsoen.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)